



НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 7537

Скопје, 13.09.2011 година

До сите банки

Предмет: Одговор на поставените прашања од страна на банките за применување на Упатството за платен промет со странство

Почитувани,

Во врска со прашањата поставени од страна на Здружението на банкарство во писмото бр. 26-2393/1 од 24.08.2011 година, коишто се однесуваат на спроведувањето и работењето според Упатството за начинот за вршење на платниот промет со странство („Службен весник на Република Македонија бр. 78/11) (понатаму: Упатството), а со цел постигнување единственост во практичната примена, ве известуваме за следново:

1. Согласно со точка 28 од Упатството: „За наплата на главнина и камата по одобрени кредити на нерезиденти кои согласно со Одлуката за начинот и условите за поднесување извештаи за склучени кредитни работи се предмет на поединечно известување: кредитна пријава од Народна банка“, додека во тековното (важечкото) упатство е наведено: „За кредитните работи кои се предмет на поединечно известување-кредитна пријава од Народна банка, освен за кредитни работи на договорен откуп на побарувања и преземање на обврски-договор со нерезидентот“.

Прашање: Дали банката има обврска да обезбеди договор со нерезидент за кредитни работи на договорен откуп на побарувања или преземање обврски?

При наплата од нерезидент по основ на договорен откуп на побарување или преземање обврски, корисникот на наплатата, покрај дополнетиот образец 743, нема обврска да ѝ достави дополнителна документација на банката.

2. Согласно со точка 34 од упатството: „Ако корисникот на наплатата во утврдениот рок не ѝ ги достави на банката сите потребни податоци и соодветна документација за одобрување на неговата тековна сметка во странска валута, банката не смее да му овозможи на корисникот на наплатата располагање со приливот и во рубрика 15 од образец 743 ја наведува шифрата на основ 910“. Исто така, по истекот на утврдениот рок од точка 27 од ова упатство, банката ја одобрува тековната сметка на корисникот на наплатата во странска валута единствено по приемот

на сите потребни податоци и соодветна документација за одобрување на неговата тековна сметка".

Ве молиме за појаснување како да се постапи во следниве ситуации:

а) Во случај кога корисникот, пред истекот на рокот од пет работни дена од денот на прием на известувањето од Банката, ќе достави информација до Банката дека средствата не се наменети за него и бара тие да ѝ се вратат на налогодавната банка, со која шифра на основ треба да се евидентира тој?

б) Во случај кога корисникот, по истекот на рокот од пет работни дена од денот на прием на известувањето од Банката, ќе достави информација до Банката дека средствата не се наменети за него и бара тие да ѝ се вратат на налогодавната банка, дали повратот треба да се изврши од основната или од потсметката во рамките на сметката 2952 и со која шифра на основ треба да се евидентира тој?

И во двата случаја, односно за поврат на извршена наплата од нерезидент за која не е извршена исплата на тековната сметка на корисникот на наплатата, банката постапува согласно со точка 150 од Упатството. Притоа, во првиот случај го применува основот 911, а во вториот случај основот 910.

3. Согласно со точка 35 од Упатството, за: „Наплатата од нерезидент, банката може директно да ја одобри на тековната сметка на корисникот на наплата доколку располага со претходна писмена информација добиена од корисникот за: видот на трансакцијата, бројот на тековна сметка на која треба да се одобри наплатата и соодветен документ ако истиот е предвиден со ова Упатство. Во тој случај, банката го пополнува образецот 743 во дел I и II".

Дилемата која произлегува од оваа точка е следната:

а) Доколку во налогот за наплата од нерезидент (СВИФТ-порака, вирмански налог) може да се види дека се работи за одреден основ (на пр. капитална трансакција) и е во спротивност со основот наведен во писмената информација добиена од корисникот на наплатата, дали треба да се постапи согласно со информацијата од корисникот на наплатата, со што одговорноста за вистинитоста на податоците ќе ја сноси корисникот на наплатата.?

Доколку основот за наплата наведен во писмената информација од корисникот на наплатата е во спротивност со информација во налогот за плаќање од нерезидентот, СВИФТ-пороката или платниот инструмент, банката постапува согласно со добиената писмена информација од корисникот на наплатата. Имено, согласно со точка 11 од Одлуката за начинот за вршење на платен промет со странство и точка 29 од Упатството, за вистинитоста на

податоците и автентичноста на приложената документација одговорноста ја сноси корисникот на наплатата.

Исто така, во овој случај, банката ги спроведува мерките и дејствијата пропишани во Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам.

4. Кај работата со чекови наплатливи во други банки би ја користеле можноста за директно одобрување на ТРС на клиентот, доколку се исполнети сите предуслови согласно со новото Упатство. Со оглед на природата на инструментот, банката се соочува со ризик за добиените приливи по чековите испратени на наплата во други банки, да биде задолжена заради враќање на чекот од најразлични причини (чекот нема доволно покритие; рокот за наплата му е истечен; има формални недостатоци, на пр. недостасуваат елементи или физички е оштетен; станува збор за фалсификуван чек и сл.).

За да се избегне ситуацијата банката да ги одобрува клиентите, а потоа (безуспешно) да бара од нив рефундирање на средствата и инотрошоците во случај на враќање на чекот, одобрувањето на ТРС на клиентот сметаме дека е соодветно да се случи по 10 работни дена од одобрувањето на сметката на банката во другата банка.

За ваквата практика банката би обезбедила писмено овластување од клиентот (на пр. при иницијалниот контакт односно во образецот за прием на чекот). Заради однапред утврдениот основ за приливот, известувањето за приливот до клиентот би содржел само информација дека приливот е пристигнат, но дека на располагање на ТРС ќе му биде ставен по рокот од 10 работни дена (со оградување дека доколку во меѓувреме, или по одобрувањето на сметката банката биде задолжена, клиентот има обврска да ги врати средствата).

Во поглед на рокот, банката ја обработува наплатата од нерезидент на начин опишан во точка 6 и точка 30 од Упатството без разлика на инструментот со кој е извршена таа (дознака, чек, акредитив).

5. Согласно со точка 41 од Упатството, во делот на документацијата којашто треба да се достави за утврдување на основот и обврската за плаќање е пропишано: „За плаќања по тековни трансакции: ЕЦД за увезени стоки, склучен договор, фактура, профактура или друг документ соодветен за конкретната работа“.

Прашање: Кои критериуми да ги применува банката во определувањето на соодветноста на документот, на пример, дали кај нестоковните плаќања задолжително да се побарува и договор или е доволна само фактура, и дали приложените договори доколку се на странски јазик, треба да бидат доставени и преведени, со заверка на нотар.

Точката 41, алинеја 1 од Упатството ги пропишува документите коишто резидентот - налогодавач ѝ ги доставува на банката, како прилог со образецот

1450 без оглед на видот на тековната трансакција (стоковни или нестоковни плаќања), врз основа на кои може да се утврди основот и обврската за плаќање во странство.

6. На кој начин се обработува приливот за кој корисникот на наплатата не ги доставил потребните податоци и документација до банката, во утврдениот рок од точка 27 од Упатството, при што по истекот на утврдениот рок банката го применила основот 910? На кој начин банките ја известуваат НБРМ за овие приливи?

Појаснувањето за начинот на обработка на приливите за кои банката не ги добила потребните податоци и информации од корисникот на наплатата во утврдениот рок е содржано во појаснувањето на НБРМ доставено до сите банки од 24.08.2011 година. НБРМ го препорачува ваквиот начин на обработка на наплатите имајќи ги предвид изработените налози и потребата од соодветно информирање на клиентите на банката за начинот на обработка на ваквите наплати.

Меѓутоа, поради начинот на организација на работењето и програмските решенија за платниот промет со странство кај некои банки, банките можат да применат и постапка во која средствата кои се одобрени на посебната потсметка во рамките на сметката 2952 и 2924, по добивањето на потребните податоци и документација од корисникот на наплатата за одобрување на неговата тековна сметка, директно да ги одобрат на тековната сметка на корисникот.

Доколку банката го користи овој начин на обработка на наплатите треба дополнително да ја извести НБРМ за соодветниот основ по кој е одобрена сметката на корисникот на наплатата. Притоа, одговорното лице за доставување на податоците за платниот промет со странство, електронски ги доставува следните податоци за секоја поединечна трансакција по која веќе известиле по соодветната извештајна сметка со основ 910:

- *податоци од налогот 743 (BC 60) во кои е употребен основот 910 и за кој веќе е известно во рамките на соодветната извештајна сметка:*
 - матичен број на банката
 - извештајна сметка
 - матичен број на корисникот на наплатата
 - датум на обработка на налогот
 - основ 910
 - износ на основот во оригинална валута
 - налог број
 - на товар/во корист

- *дополнително добиени податоци од корисникот на наплатата:*
 - основ
 - датум на одобрување на средствата на корисникот на наплатата.

Во рамките на својата евиденција банката треба да располага со сите податоци за начинот на обработка на овие наплати т.е. соодветно да се

евидентира и основот врз кој на корисникот на наплатата му се одобрени средствата на сметката.

Координатор на стручна група

Лековски Јанче